

Türkiye’de Müzecilik; 100 Müze, 1000 Eser, Editör: Ara Altun, Metin Yazarları; Şennur Kaya, Hatice Adıgüzel. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, İstanbul 2007, 2 cilt.

“Türkiye’de Müzecilik; 100 Müze, 1000 Eser” adlı, büyük boy ve iki ciltlik bu kitap, bir hayli hatalarla basılmıştır. Daha evvelden, böyle iki cilt halinde yayınlanmış olan “Anadolu Selçukluları ve Beylikleri Dönemi Uygarlıkları” kitapta da bu türden yanlışlıklar mevcuttu. Ama bu kitabı, bilim dalım olmadığı için, eleştirmekten kaçındım.

Öncelikle, eserin boyutunu ele alalım. Müzelerimizdeki eserlerin tanıtılmasına yönelik böyle bir eserin, tek cilt halinde verilmesi daha iyi olurdu. Kitaplar taşınamayacak ve ele alınamayacak kadar ağırdır. Oysaki yine Kültür ve Turizm Bakanlığı yayını olan, “Osmanlı Resim Sanatı” adlı tek ciltlik kitap, bu konuda güzel bir örnektir. Ayrıca Japonların, “Uygarlıklar Ülkesi Türkiye” adlı kitapları da üç dilli olmasına karşın kullanılabilirlik açısından gayet iyidir.

Genel olarak, bu kitapta yayınlanan eserlerin en az yarısının daha evvelden başka yerlerde yayınlanmış olması, eserlerin seçiminde hata yapıldığını gösteriyor. Bu sırada Milas, Mersin, Nevşehir, Tarsus ve İznik gibi müzelerin eserleri, henüz ilmi açıdan yayınlanmamış olmasıyla da bu müzelere haksızlık yapılmış gibi görünüyor.

Aşağıda verilen olumsuz nedenlerden dolayı, bakanlığın bastıracağı kitapları daha iyi hazırlanması, konunun uzmanı tarafından iyi bir şekilde düzeltilip bastırılması, bakanlığı büyük bir prestij kazanacağından eminim. Bu türde, yayınlanmamış eserlerin bulunduğu kitaplar, biz bilim adamları tarafından da hasretle aranan kitaplardır. O nedenle hatalı eserlerin basılmaması en büyük arzumuzdur.

Kitapta görülen yanlışlıklar veya eksiklikler:

s. 16: 4. paragrafta Mezolitik çağdan bahsederken delilin Doğu Akdeniz kıyı şeridinden geldiği söylenmesi yanlıştır.

Akeramik yerleşmelerden (Nevalı Çori, Göbekli tepe...) hiç bahsedilmemiştir.

s.17: Hassuna ve Samarra yerleşmelerinden söz ederken Diyarbakır’daki Hakemi Use yerleşmesinden bahsedilmemiş.

Resim açıklamasında II. Nabukadnezar’ın ölüm tarihi 562 olmalıdır. Resimdeki eser için verilen envanter numarası şüpheli (88-144).

s. 18: Obeyd döneminin yayılışı tüm Güneydoğu Anadolu’yu kapsar.

Uruk döneminde ziggurat yoktur. Tabletten söz ederken Hacı Nebi Tepesi ve Surtepe'deki tabletler göz ardı edilmiş. Ticaret kolonilerden söz edilmemiş. Hasek Höyük'teki saplama mozaiklerden bahsedilmemiş.

s.19: "pişmiş kerpiç ve tuğla" ifadesi hatalıdır.

s.20: "Mezopotamya'ya ilk gelen Sami topluluk Akadlar" ifadesi yanlıştır. Samiler yerli kavim olup Sümerler dışarıdan gelmişlerdir.

s.21: Akkadların tarihleme sistemi, Sümerlere dayanır. Bu sistemi Akkadlar bulmamışlardır.

Bu kısımda Orta Asur, Kas ve Hurri-Mitanni Devletlerinden nedense söz edilmemiştir.

Şu sayfalardaki eserler hakkında izahat verilmemiş: 24, 52, 54, 55, 70, 114, 125, 137, 141, 144, 145, 150, 228, 272, 274, 294.

s.23: Silindir mühür Geç Asur devrine ait ama Geç Asur eseri değil.

Stelin sahibi Adad Nirani değil Adad-Nirari'dir.

s.25: Eserin adı "Ağırlık, Ördek başı" değil "Uyuyan Ördek biçimli ağırlık"tır.

s.32: Eski Mısır tarihi'nin Akhen-Aton ile bitirilmesi anlaşılıyor. Ayrıca Türkiye müzelerinden (İstanbul, İzmir, Adana, Antakya, Gaziantep...) Mısır eserleri resimleri konulabilirdi. Örneğin burada s.409'da bir tane var.

s.36-37: Burada anlatılan konu, Akurgal ve Dinçol'un eski kitaplarına dayandığı için buraya yazılamayacak kadar çok eksiklik vardır. Veli Sevin'in el kitabından alınsa yeterli olurdu.

Kortiktepe değil Körtiktepe'dir.

s.39: mühür Yumuktepe'den, kemik saplı balta muhtemelen Ilıpınar'dan olduğu yazılmamış.

s.41: Taş kabın açıklaması çok bozuk.

Taş kap Neolitik olmayabilir, diğerleri merdane değil ezgi taşı.

s.49: Boncuklar Ilıpınar'dan gelmiş olmalı.

s. 50: Kalkolitik çağ açıklaması çok kısa.

s.52: Taş denilen şey Tirişin yaylasından gelmiş kaya üzerine yapılmış tasvirdir.

s.53: Damga mühürler Cafer Höyük değil Değirmen-tepe'de bulunmuştur.

s. 58'de sadece Eski Tunç çağı anlatılmıştır. Sağ sütunda "Orta Tunç çağı..." diye başlayan paragrafta "çömlekçi çarkının keşfedilmesi" yanlış olup çark daha önceden Mezopotamyalılarca keşfedilmiş, Eski Tunç Çağı II döneminde Anadolu'ya girmiştir.

s.59'dan itibaren Orta Tunç ve Eski Tunç Çağı eserleri karışık olarak verilmiştir. Burada s. 93-95'te bulunan Uluburun eserleri Geç Tunç çağına ait olduğu yazıldığı halde buraya konulmuştur.

s.99'daki eserler de Geç Tunç yani Hitit İmparatorluk çağına ait.

s.70: İnsan biçimli tanrı figürü ne demek?

- s.74-78'deki eserlerin geliş yerleri yazılmamış.
- s.81: heykelcik elektron-altın'dan değil tunç ve altından yapılmıştır.
- s.91: Eserler Eski Tunç çağı olmalılar.
- s.95; Mührün adı, "skrabe" değil "skarabe" olmalıdır.
- s.101; Erken Hitit terimi yanlış olup aslı Eski Hitit olmalıdır. Tel Açana İngilizce yazılmış.
- s.104: hematit aslan biçimli ağırlık Hitit işi değil Suriye-Filistin işidir.
- s.110: eser Hitit mi? Şüphelidir.
- s. 113: tanrı Alacahöyük'ten mi? Şüphelidir.
- s.116: Teshup diye yazılmaz, Teşup diye yazılır. Eser Kadıkalesi'nden gelmiş.
- s. 130: Koruyucu Kuvvetler, eser adı olamaz.
- s.134-135 envanter no. ve açıklama yok.
- s.137-138 aynı eserin iki yüzü olup yine açıklamalar eksik.
- s. 141: açıklama yok.
- s. 142'deki eserler Urartu eseri değil.
- s. 144-145'deki kemerlerin açıklamaları yok, eserin tümü görünmüyor.
- s. 146: kemerler Urartu eseri değil. Muhtemelen Osmanlı olmalı.
- s.150'de iki mızrak ucu var. Diğer üçü iğne ve yine açıklama yok.
- s. 152; Resim yanlış konulmuş. Frig Süs levhası yerine Afyon müzesi mühürleri konulmuş.
- s. 158: Eser adı yanlış: Frig mimari levha olmalıydı.
- s. 161: altta görülen aslan biçimli situla Geç Asur eseridir, Frig eseri değildir.
- s., 166: Lydia başlığı konulmuş neden tarihi açıklama konulmamış.
- s. 168: Kline ayağı sfenksi denilmiş. Sfenks biçimli Kline Ayağı denilmesi gerekirdi.
- s.170: Sikke çok bozuk, daha iyisi Ankara ve İstanbul'daki müzelerinde vardır.
- s. 179: Lidya anlatırken Fenike yazıtı neden konulmuş? Yazıtı ne diyor yazılmamış.
- s. 180: Lidya bölümünde iken, buraya konulmuş Sfenks heykeli, Geç Hitit, matara, Erken Helenistik dönemine aittir.
- s. 181: Eser bu kitaba konulacak kadar iyi bir eser değil.
- s.182-183: eserler Lydia eseri değildir.
- s.190 ve 210'dakiler aynı yerden (Datça-Sarıliman) çıkmışlardır.

- s. 203: buradaki baş muhtemelen Kıbrıs eseridir. Antik Yunan'la alakası yok.
- s. 214: Bu eserler tavşan olmayıp Mısır'ın Ra'nın Gözü denilen eserlerdir. Bu konu, zaten bir makale ile düzeltilmiş idi.
- s.218: Eser Klasik devre ait olduğu şüphelidir.
- s.232: Asker başı'nın Helenistik olması pek mümkün değil.
- s. 238: Knidoslu Afrodite değil Knidos Afroditisi olmalıydı. 241'deki doğrudur.
- s. 241: Myrina, Güllübahçe köyü değil Güzelhisar deresi yakınlarındadır.
- s.254 sağda Nike heykeli denmiş, açıklamada Demeter yazıyor.
- s.259: Envanter no. metinde 724 iken resimde 4486 olduğu görülüyor. Üstelik heykel, Artemis heykeli değil. Bir karışıklık var.
- s.262 sağ: Herme heykeline benzemiyor?
- s.274: Sikke kime ait?
- s.304: Ganimet taşıyan Nike?
- s.308: Philetairos, Helenistik dönem yöneticisidir. Eser Roma kopyası ise belirtilmeliydi.
- s. 312: Emek değil Emet ilçesidir.
- s.316: Resimde alttaki başka bir lahit kısmen görülüyor.
- s.317: eser çok eksik, konulmamalıydı.
- s.318: Bulgaristan Tırnova'dan eser konulmuş.
- s.326: Atalante heykeli olmayıp dansöz heykelidir.
- s.327: İmparator Salonu değil İmparatorlar Salonu'dur.
- s. 378: Sanırım Apollon heykeli değil.
- s.384: Eser adları yanlış yazılmış.
- s.397: Sağlık Görevlisi heykeli İsis rahibesi olabilir.
- s.404-405: Tunç heykelciklerin adları niçin verilmemiş (Serapis ve Herakles).
- s.416: Miğferin tarihlenmesi anlaşılmalıydı.
2. cilt benim sahama girmemesine karşın bazı gözlemlerim var:
- s. 464: Sivashlı (Selçukler) eseri Afyonkarahisar mı yoksa Uşak müzesinde mi?
- s.473: Bizans eseri olarak gösterilen gümüş toka parçası, açıkça Pers eseridir.
- s.523: Sırlı seramikler Büyük Selçuklular devrine aittir.
- s.538: Taşhun değil Taşkun Paşa olmalıdır.

s. 559; Kitapta hiç Osmanlıca kitabe yokken neden Yunanca yazıt konulmuş. Ha keza s. 561 ve 560'da kitabe ve tasvir gibi.

s. 568: Tütsü kabı mı?

s. 569: İngiliz yapımı saat resmi niçin Osmanlı devrine konulmuş anlaşılamiyor.

s. 636-637: Yabancı yapımı eserlerin de Osmanlı ile ilişkisi yok.

s. 638: Çin Porseleni Kapaklı Vazo ifadesi yanlış. Türk yapımı esere Çin porseleni denilemez. Burada Çin porselenine tunç parçalar Türklerce eklenmiş olabilir. Açıklanmalı.

s. 675: Resim yanlış konulmuş.

1. Bölümün kaynakçası neden 2. ciltte s. 791'de, kitap bitmeden, arada verilmiş. Kaynaklar arasında çok sayıda Sanat Tarihi kitabı olması şaşırtıcıdır. Zaten 1. bölümde kullanılan kaynak sayısı çok kısıtlıdır. Ayrıca, Amasya, Antalya, Afyonkarahisar, İstanbul müzelerinin rehber kitaplarının kullanılmaması da ilginçtir.

s.798: Taş eserlerin yerleştirildiği Konya surları, höyüğün etrafındaki sur değil şehrin dış surudur.

